

SZTUCZNA INTELIGENCJA

WYKŁAD 18. ALGORYTMY EWOLUCYJNE - ZASTOSOWANIA

Dr hab. inż. Grzegorz Dudek
Wydział Elektryczny
Politechnika Częstochowska

Częstochowa 2014

Zadanie załadunku (plecakowe) [Michalewicz96, str. 110] –

Dany jest zbiór n artykułów. Każdy artykuł ma objętość $w(i)$ oraz przydatność $p(i)$. Należy wybrać podzbiór artykułów, tak aby suma ich objętości nie przekroczyła pojemności plecaka C i aby suma ich przydatności była maksymalna:

$$\sum_{i=1}^n x(i)w(i) \leq C$$

$$P(\mathbf{x}) = \sum_{i=1}^n x(i)p(i) \rightarrow \max$$

gdzie $\mathbf{x} = [x(1), x(2), \dots, x(n)]$ – wektor binarny; 1 oznacza, że i -ty artykuł jest wybrany do plecaka, 0 – że nie jest wybrany.

Rozważa się następujące warianty:

- $w(i)$ jest nieskorelowane z $p(i)$
- $w(i)$ jest słabo skorelowane z $p(i)$
- $w(i)$ jest silnie skorelowane z $p(i)$

Większe korelacje utrudniają rozwiązanie zadania.

Ponadto rozważa się zadanie:

- z ograniczoną pojemnością – plecak zawiera niewiele artykułów
- ze średnią pojemnością – plecak zawiera ok. połowy artykułów

Zaprogramowano i przetestowano trzy metody uwzględnienia ograniczeń funkcji celu:

- z funkcją kary
- z metodami naprawy
- z dekodernami

Algorytm z funkcją kary

Chromosomy reprezentują łańcuchy binarne $\mathbf{x}$.

Funkcja przystosowania ma postać:

$$F(\mathbf{x}) = \sum_{i=1}^n x(i)p(i) - f_k(\mathbf{x}) \rightarrow \max$$

Przetestowano trzy rodzaje funkcji kary:

$$f_{k1}(\mathbf{x}) = \log_2 [1 + \rho(\sum_{i=1}^n x(i)w(i) - C)]$$

$$f_{k2}(\mathbf{x}) = \rho(\sum_{i=1}^n x(i)w(i) - C)$$

$$f_{k3}(\mathbf{x}) = [\rho(\sum_{i=1}^n x(i)w(i) - C)]^2$$

gdzie $\rho = \max\{p(i)/w(i)\}$

Algorytm z metodami naprawy

Chromosomy reprezentują łańcuchy binarne x .

Funkcja przystosowania ma postać:

$$F(\mathbf{x}) = \sum_{i=1}^n x'(i)p(i) \rightarrow \max$$

gdzie x' jest naprawioną wersją oryginalnego chromosomu x .

Naprawa polega na usuwaniu artykułów z plecaka, po kolei wg kryterium losowego lub deterministycznego, do momentu spełnienia ograniczenia.

Kryterium losowe brzmi: usuń losowo wybrany artykuł z plecaka.

Kryterium deterministyczne (zachłanne) brzmi: usuń z plecaka ten element, który ma najmniejszy stosunek przydatności do objętości.

Naprawione chromosomy mogą wymieniać chromosomy oryginalne z pewnym prawdopodobieństwem. Według badań eksperymentalnych wymiana 5% naprawionych osobników daje najlepsze efekty.

Algorytm z dekodera

Stosuje się reprezentację całkowitoliczbową – porządkową.

Rozwiązanie jest reprezentowane przez chromosom $\mathbf{x}$ jako ciąg n artykułów; i -ty element tego ciągu jest liczbą z zakresu od 1 do $n-i+1$.

Dana jest lista artykułów L . Artykuły na tej liście mogą być w porządku dowolnym lub w porządku malejącym względem stosunku przydatności do objętości.

Dekodowanie za pomocą wektora $\mathbf{x}$ następuje przez wybór artykułów z listy L .

Np. dla $L=(1,2,3,4,5,6)$ dekodowanie za pomocą chromosomu $\mathbf{x} = [4, 3, 4, 1, 1, 1]$ daje następujący ciąg artykułów: 4, 3, 6, 1, 2, 5.

Rozwiązanie tworzymy w ten sposób, że do plecaka dołączamy kolejne artykuły do momentu jego zapelnienia.

W algorytmie z dekoderni można stosować krzyżowanie jednopunktowe dwóch rodziców (takie krzyżowanie daje dopuszczalnego potomka).

Mutacja polega na zmianie genu na wartość losową z zakresu $[1, n-i+1]$.

Wyniki i wnioski z działania tak zdefiniowanego AE dla tego zadania można znaleźć w [Michalewicz96, str. 114].

Zadanie transportowe [Michalewicz96, str. 215] –

Poszukuje się planu najtańszego transportu jednego towaru z n punktów nadania do k punktów odbioru. Dane są poziomy zapasów w każdym punkcie nadania $s(i)$, poziomy zapotrzebowania w każdym punkcie odbioru $d(j)$ oraz jednostkowy koszt transportu między i -tym punktem nadania a j -tym punktem odbioru $j - c(i,j)$

$$\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^k f_{ij}(x_{ij}) \rightarrow \min$$

$$\sum_{j=1}^k x_{ij} \leq s(i), \quad \text{dla } i = 1, 2, \dots, n$$

$$\sum_{i=1}^n x_{ij} \geq d(i), \quad \text{dla } j = 1, 2, \dots, k$$

$$x_{ij} \geq 0, \quad \text{dla } i = 1, 2, \dots, n; j = 1, 2, \dots, k$$

gdzie: x_{ij} – ilość towaru transportowanego z punktu i do j ; f_{ij} – koszt transportu towaru z punktu i do j (może być liniowy – $c(i,j) \cdot x_{ij}$ lub nieliniowy).

ZADANIE TRANSPORTOWE

Zakładamy, że mamy do czynienia z całkowitoliczbowym, zbilansowanym zadaniem transportowym – całkowite zapasy są równe całkowitemu zapotrzebowaniu.

Reprezentacja macierzowa

		<i>j</i>			
		1	2	...	<i>k</i>
<i>i</i>	1	x_{11}	x_{12}	...	x_{1k}
	2	x_{21}	x_{22}	...	x_{2k}
	...	...	...	...	...
	<i>n</i>	x_{n1}	x_{n2}	...	x_{nk}

Inicjalizacja - tworzenie rozwiązania, które spełnia wszystkie ograniczenia

1. Losujemy liczbę q z zakresu od 1 do $k \cdot n$.
2. Obliczamy $i = \text{floor}((q-1)/k+1)$.
3. Obliczamy $j = (q-1) \bmod k + 1$.
4. Przyjmujemy $x_{ij} = \min[s(i), d(j)]$
5. Obliczamy $s(i) = s(i) - x_{ij}$.
6. Obliczamy $d(j) = d(j) - x_{ij}$.
7. Powtarzamy kroki 1 – 7 do momentu wypełnienia macierzy rozwiązania.

ZADANIE TRANSPORTOWE

Założmy, że mamy 3 miejsca nadania o poziomach zapasów $s=(15, 25, 5)$ i 4 miejsca odbioru o poziomach odbioru $d=(5, 15, 15, 10)$.

1. Losujemy liczbę - 10.

2. $i = \text{floor}((10-1)/4+1) = 3$.

3. $j = (10-1) \bmod 4 + 1 = 2$.

4. $x_{32} = \min(s(3), d(2)) = 5$

5. $s(3) = s(3) - x_{32} = 0$.

6. $d(2) = d(2) - x_{32} = 10$.

		pozostało			
		5	10	15	10
pozostało	15				
	25				
	0		5		

W kolejnych krokach wylosowano 8, 5, 3, 1, 11, 4,

12, 7, 6, 9, i 2 co dało macierz końcową:

Sprawdzić!

0	0	15	0
5	10	0	10
0	5	0	0

Mutacja

1. Losujemy wiersze i kolumny macierzy V do mutacji, np. $i = \{2, 4\}$, $j = \{2, 3, 5\}$ (liczba wylosowanych kolumn jest z zakresu od 2 do k , a wierszy od 2 do n).
2. Z elementów leżących na przecięciu tych wierszy i kolumn tworzymy macierz W .
3. Obliczamy poziomy zapasów i odbiorów z tej macierzy (sumując wiersze i kolumny).
4. Inicjalizujemy macierz W .
5. Wstawiamy elementy macierzy W' do macierzy V .

Mutacja

$$i = \{2, 4\}, j = \{2, 3, 5\}$$

V =

0	0	5	0	3
0	4	0	0	0
0	0	5	7	0
3	1	0	0	2

W =

	5	0	2
4	4	0	0
3	1	0	2

W' =

	5	0	2
4	2	0	2
3	3	0	0

V =

0	0	5	0	3
0	2	0	0	2
0	0	5	7	0
3	3	0	0	0

Krzyżowanie

1. Wybieramy macierze do krzyżowania $V1$ i $V2$.
2. Tworzymy dwie macierze tymczasowe $DIV = [div_{ij}]$ i $REM = [rem_{ij}]$:

$$div_{ij} = \text{floor}((v1_{ij} + v2_{ij})/2)$$

$$rem_{ij} = (v1_{ij} + v2_{ij}) \bmod 2$$

3. Rozkładamy macierz REM na dwie macierze tak, aby

$$REM = REM1 + REM2$$

$$s_{REM1}(i) = s_{REM2}(i) = s_{REM}(i)/2, \text{ dla } i=1,2,\dots,n$$

$$d_{REM1}(j) = d_{REM2}(j) = d_{REM}(j)/2, \text{ dla } j=1,2,\dots,k$$

4. Tworzymy potomków:

$$V1' = DIV + REM1$$

$$V2' = DIV + REM2$$

Krzyżowanie

V1 =

1	0	0	7	0
0	4	0	0	0
2	1	4	0	5
0	0	6	0	0

V2 =

0	0	5	0	3
0	4	0	0	0
0	0	5	7	0
3	1	0	0	2

DIV =

0	0	2	3	1
0	4	0	0	0
1	0	4	3	2
1	0	3	0	1

REM =

1	0	1	1	1
0	0	0	0	0
0	1	1	1	1
1	1	0	0	0

Krzyżowanie

REM1 =

0	0	1	0	1
0	0	0	0	0
0	1	0	1	0
1	0	0	0	0

REM2 =

1	0	0	1	0
0	0	0	0	0
0	0	1	0	1
0	1	0	0	0

V1' =

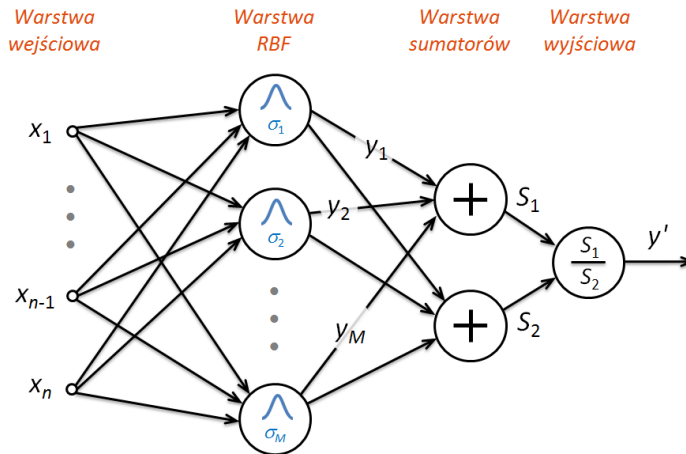
0	0	3	3	2
0	4	0	0	0
1	1	4	4	2
2	0	3	0	1

V2' =

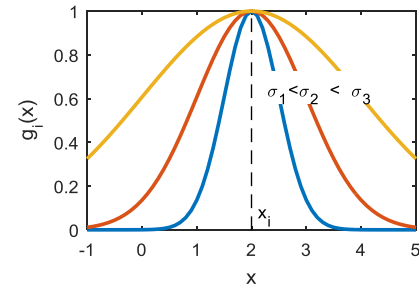
1	0	2	4	1
0	4	0	0	0
1	0	5	3	3
1	1	3	0	1

UCZENIE SIECI NEURONOWEJ GRNN

Uczenie sieci neuronowej GRNN (sieć regresji uogólnionej)

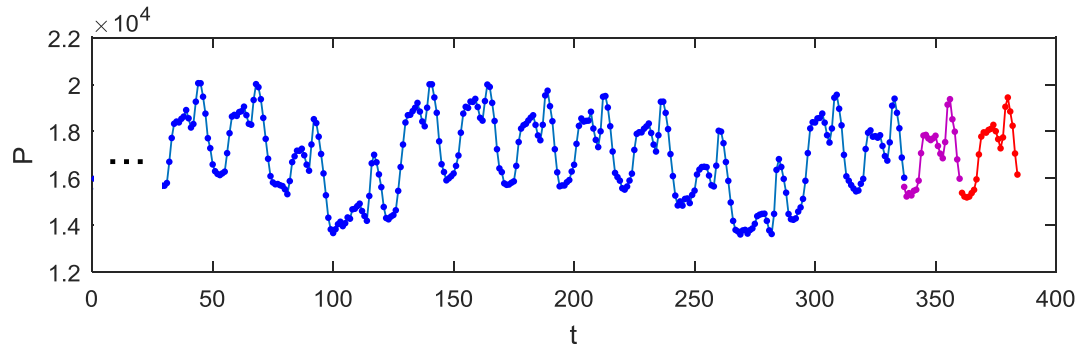
$$g_i(\mathbf{x}) = \exp\left(-\frac{d^2(\mathbf{x}, \mathbf{x}_i)}{2\sigma_i^2}\right)$$

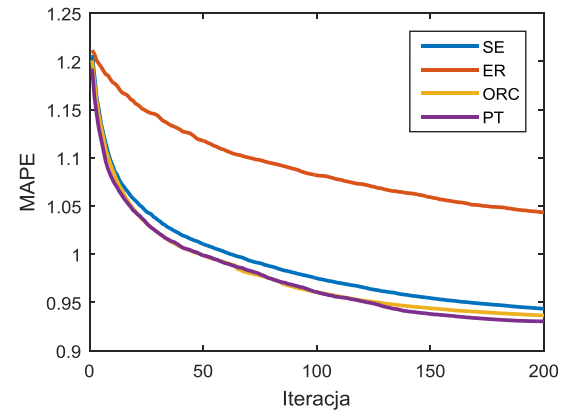
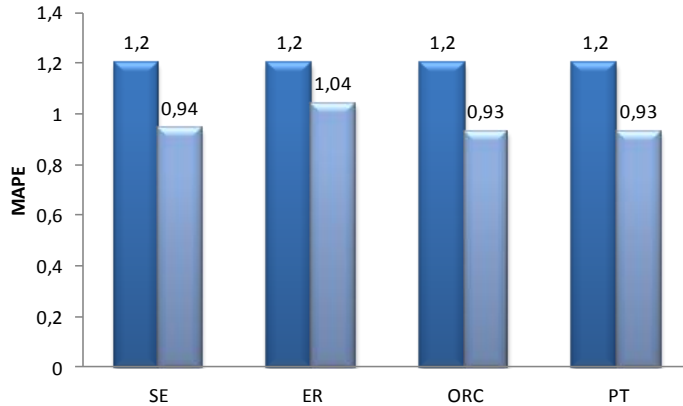
Problem: aproksymacja funkcji $\mathbf{y} = f(\mathbf{x})$

$\mathbf{x} = [x_1 \ x_2 \ \dots \ x_{24}]^T$ - zakodowane obciążenia systemu elektroenergetycznego w kolejnych godzinach doby poprzedzającej prognozę

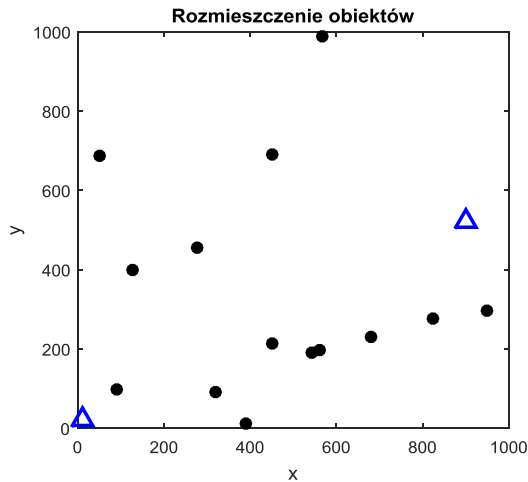
$\mathbf{y} = [y_1 \ y_2 \ \dots \ y_{24}]^T$ - zakodowane obciążenia SE w kolejnych godzinach prognozowanej doby

Funkcja błędu: $MAPE = \frac{100}{M} \sum_{i=1}^M \left| \frac{P_i - \hat{P}_i}{P_i} \right|$

LOKALIZACJI STACJI ELEKTROENERGETYCZNEJ NA TERENIE ZAKŁADU PRZEMYSŁOWEGO

Dane:

- położenia obiektów
- moce obiektów
- przekroje i koszty jednostkowe linii kablowych
- dopuszczalne spadki napięć

LOKALIZACJI STACJI ELEKTROENERGETYCZNEJ

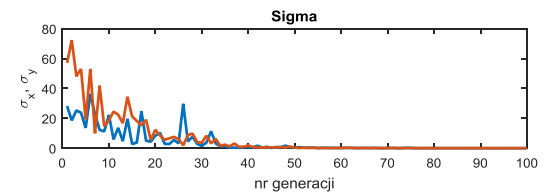
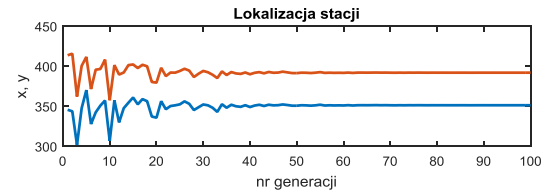
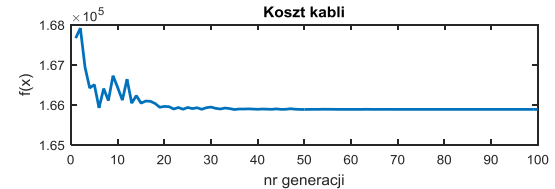
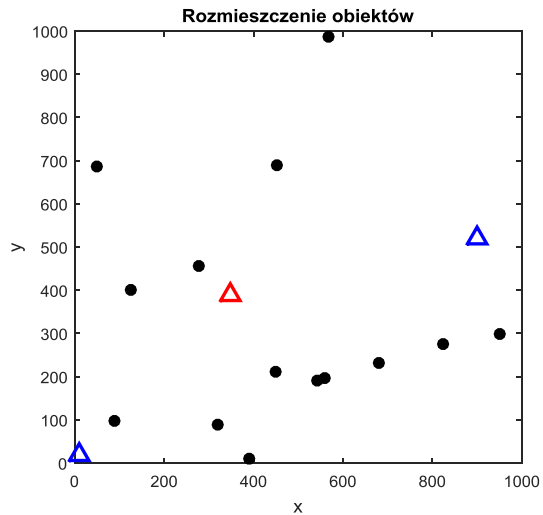

Funkcja celu: suma kosztów linii kablowych łączących obiekty $K = \sum_{i=1}^m d_i k_i \rightarrow \min$

Ograniczenia: spadek napięcia na każdej linii jest mniejszy od dopuszczalnego
 $\Delta U_{\%i} \leq \Delta U_{\%di}, \quad i = 1, 2, \dots, m$

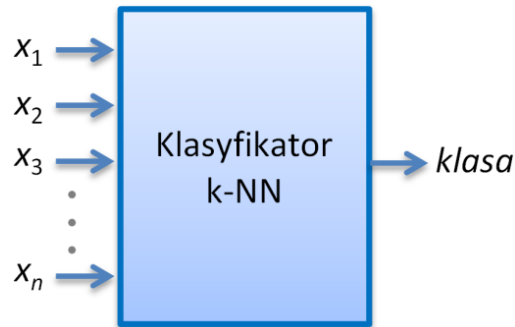
Zastępcza funkcja celu: $F = K + a \sum_{i=1}^m (\Delta U_{\%di} - \Delta U_{\%i}) \rightarrow \min$

LOKALIZACJI STACJI ELEKTROENERGETYCZNEJ

DOBÓR ZMIENNYCH WEJŚCIOWYCH DO MODELU DECYZYJNEGO

Problem:

Znaleźć podzbiór zmiennych wejściowych x_i , dla którego dokładność modelu jest największa

DOBÓR ZMIENNYCH WEJŚCIOWYCH DO MODELU DECYZYJNEGO

Reprezentacja:

$$\mathbf{z} = [1 \ 0 \ 1 \ 0 \ 1 \ \dots \ 1] \in \{0,1\}^n$$

1 na i -tej pozycji oznacza, że x_i jest wejściem modelu, 0 - że x_i jest pomijana

Przystosowanie (ocena modelu przy $\mathbf{z}$):

$$\text{Acc}(\mathbf{z})$$

DOBÓR ZMIENNYCH WEJŚCIOWYCH DO MODELU DECYZYJNEGO

Zbiór danych	Bez selekcji	PT	SW	AG	PL	SDZ	SEZ
Ionosphere	84,33	94,78	94,00	94,40	92,17	94,02	94,30
Cancer	96,61	98,25	97,97	98,11	97,57	97,72	97,54
Heart	82,22	86,25	85,92	86,07	85,67	85,93	85,93
Wine	96,07	98,88	98,62	98,69	98,35	98,88	97,75
Glass	65,89	74,77	74,75	74,77	74,67	73,36	74,77
Diabetes	73,96	77,21	77,20	77,21	77,09	76,30	76,30